

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	M.J. Blommesteijn/T. Koerhuis	Datum	27 juni 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11334845
E-mail	m.blommesteijn@utrecht.nl	Onderwerp	Contouren beleidsnota werk en re-integratie
Bijlage(n)		Beleidsveld	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

In [april](#) informeerden we u over de planning rondom de nieuwe beleidsnota op het gebied van werk en re-integratie. In deze brief hebben we aangekondigd u voor de zomer een nieuwe raadsbrief met een contourenschets te sturen, met daarin de belangrijkste elementen van de nieuwe beleidsnota. In deze brief geven we een eerste richting waarover we met u na de zomer in gesprek gaan. Het bevat het fundament, de leidende principes én we doen een voorzet voor enkele belangrijke strategische lijnen waar langs we de beleidsnota willen ontwikkelen.

Fundament en leidende principes

Wij willen dat elke Utrechter een menswaardig bestaan kan leiden. Veel Utrechters kunnen dit op eigen kracht, een deel heeft hierbij ondersteuning nodig. Iedereen kan op een moment in zijn leven of voor lange tijd (inkomens)ondersteuning nodig hebben. Een bijstandsuitkering is geen keuze, het is een vangnet voor als het tegenzit. Het is een recht en daarbij bieden we hen een helpende hand om in beweging te komen, zich te ontwikkelen en (weer) mee te doen. Voor de één is dat betaald werk, voor een ander is dat wat anders. Dit is ook een van de belangrijke aanbevelingen uit het recent verschenen rapport [‘Een brede blik op bijstand’](#) van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Werk draagt bij aan het welbevinden van mensen. Het geeft structuur, vertrouwen, levensplezier. Betaald werk en/of financiële onafhankelijkheid is niet voor iedereen haalbaar. Ook in hen willen we investeren omdat je gezien voelen, ontwikkelen en daarmee meedoen ook bijdraagt aan iemands welbevinden en mogelijk ook, op de langere termijn, perspectief biedt op een stap richting werk.

Wij gaan uit van vertrouwen in onze Utrechters en kijken samen met de inwoners wat zij wel kunnen en wat past bij hun persoonlijke situatie. De arbeidsmarkt heeft een afstand tot de mogelijkheden van mensen die onze ondersteuning krijgen. Daardoor kunnen er ook andere problemen ontstaan. Door te investeren in onze inwoners en de samenwerking met werkgevers en partners geloven we dat we de afstand zo klein mogelijk blijft. Niet voor niets is dit één van de ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026.

In beleid en uitvoering werken we vanuit vertrouwen en staat de persoonlijke situatie en leefwereld van onze inwoners centraal. We vormen ons beleid op het gebied van Werk en Inkomen op basis van vier leidende principes. Deze principes staan niet op zichzelf, maar hangen met elkaar samen en komen ook terug in andere beleidsnota's in het Sociaal Domein. Daarnaast zijn drie van de vier principes ook beschreven in het coalitieakkoord (eenvoud, ongelijk investeren en inclusie). De

toelichting op de leidende principes spitsen we toe op het terrein van de beleidsnota, in dit geval werk en re-integratie.

Stress-sensitief

We staan naast de inwoners en stimuleren en motiveren inwoners om een stap te zetten. Het hebben van een uitkering en het ontbreken van bijvoorbeeld werk of dagbesteding is al stressvol op zichzelf. Ook kan het leiden tot uitdagingen op andere leefgebieden, waarmee de stress alleen maar verder toeneemt. We zijn ons er daarbij van bewust dat de inwoners divers zijn, iedereen heeft zijn eigen verhaal, vaardigheden, behoeften en mogelijkheden. Wij begrijpen wat iemand kan en wil en we zijn ons bewust over wat wij wel en niet kunnen doen. Ons handelen is erop gericht dat Utrechters zich gezien en gehoord voelen en de ruimte ervaren om in beweging te komen. Onze dienstverlening sluit aan op de aanpak op de persoonlijke situatie (waaronder het netwerk rondom de inwoner), de wensen, vaardigheden en het doenvermogen.

Eenvoud

Een uitkering kent rechten en plichten. Dit zorgt ervoor dat het soms niet duidelijk is wat wij van onze inwoners verwachten en andersom. Op het moment dat iemands persoonlijke situatie wijzigt, zijn er weer nieuwe regels waar iemand aan gehouden is. We willen dat (een overgang tussen) een uitkering en werk, vrijwilligerswerk of activering geen onnodige hindernissen met zich meebrengt voor inwoners. Procedures en regels mogen een stap die de inwoner wil of gaat zetten en de ondersteuning die daarbij nodig is niet in de weg zitten.

Ongelijk investeren voor gelijke kansen

We zien dat de toenemende ongelijkheid van invloed is op de individuele gezondheid, het welzijn en de kansen van Utrechters op de arbeidsmarkt en deelname aan de samenleving. We weten ook dat een relatief groot deel van de Utrechters met een bijstandsuitkering (al dan niet structureel) te maken heeft met mentale of lichamelijke beperkingen, lage taalbeheersing en geloof in eigen kunnen. Iedere inwoner heeft zijn eigen verhaal, maar in al die verhalen zitten ook gemeenschappelijke kenmerken die er voor zorgen dat iemand niet die kansen krijgt die een ander wel krijgt. De gezinssituatie, de leeftijd, de belemmeringen en uitdagingen die iemand ervaart of de wijk waar je woont kunnen hierop van invloed zijn. Investeren in een specifieke groep kan voor die groep een groot effect opleveren. Maar dit betekent ook dat we die investeringen niet voor een andere groep kunnen doen.

Inclusie

We streven ernaar om een inclusieve stad te zijn. Een stad waar iedereen zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt en in vrijheid en veiligheid zichzelf kan zijn. Een stad waar gelijkwaardigheid en rechtvaardigheid hoog in het vaandel staan. In het kader van werk en re-integratie gaat het om het bespreekbaar maken van vooroordelen en discriminatie en oplossingen die bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van (onbewuste) discriminatie op de arbeidsmarkt.

Strategische lijnen, vraagstukken en dilemma's

De afgelopen jaren hebben we door onder andere het bijstandsonderzoek Weten Wat Werkt en de actieagenda Werkbeweging waardevolle lessen geleerd. De leidende principes en deze geleerde lessen samen hebben we vertaald naar een aantal strategische lijnen waar we onze beleidsnota langs willen ontwikkelen.

1. We investeren in specifieke groepen inwoners en we laten de arrangementen los. We weten dat een persoonlijke en (meer) intensieve begeleiding van meerwaarde is. Het vergroot het welbevinden en maakt dat meer mensen ook na lange tijd een stap richting werk zetten. We weten ook dat we niet voldoende middelen hebben om iedereen deze intensieve dienstverlening te bieden. Dit betekent dat we keuzes moeten maken. We denken aan gezinnen, jongeren, inburgeraars en mensen die relatief kort een bijstandsuitkering ontvangen. Voor deze doelgroepen kunnen we het verschil maken door hen de kansen te bieden om aan hun toekomst te werken.

We bieden onze inwoners passende, stress-sensitieve en meer persoonlijke ondersteuning richting werk, vrijwilligerswerk en activering. De inwoner heeft meer ruimte voor eigen regie, zeggenschap en keuzevrijheid. We laten de indeling in arrangementen los en vervangen dit door samen met de

inwoner duidelijke doelen te formuleren en waar de inwoner mee aan de slag gaat (betaald werk/ondernemen; opleiding volgen; werkfit worden; maatschappelijk fit worden). Dit maakt eveneens inzichtelijk waar de inwoner staat in relatie tot de arbeidsmarkt. Deze manier van werken sluit beter aan op ons fundament en de leidende principes.

Vraagstuk en dilemma

Met deze keuzes willen we een groter verschil maken voor een kleinere groep. De consequentie hiervan is dat we diezelfde aandacht niet aan de overige inwoners kunnen geven en wij hen dus minder kansen kunnen bieden. Dit betekent niet dat we hen loslaten, maar wel dat we deze inwoners minder vaak spreken over hun re-integratie, of hen pas begeleiden als zij zich zelf melden en een volgende stap willen zetten richting werk of activering. Voor een bepaalde groep kan het ook betekenen dat begeleiding wordt geboden door de buurtteams.

2. We investeren in de (keten)samenwerking met specifieke werkgevers en partners

Samen met werkgevers gaan we aan de slag om meer passend werk te creëren en meer bestaand werk passend te maken. We doen dit omdat we inwoners naar duurzame baan willen begeleiden. Inwoners met een bijstandsuitkering hebben vaak al met teleurstellingen te maken gehad. Als men een stap naar werk zet, willen we dat dit een succes wordt op de lange termijn voor werknemer en werkgever en geen nieuwe teleurstelling.

We zetten in op het smeden van nieuwe samenwerkingen, waarbij losse aanbieders een keten gaan vormen. Het gaat om onder andere aanbieders van re-integratie, opleiders, taalscholen. We focussen in ieder geval op werk dat de stad nodig heeft, daarbij denken we aan werk in de zorg en de energietransitie. Maar ook werk in de bouw en techniek, en beroepen die essentieel zijn voor de stad. Dit sluit aan op de recent vastgestelde [actieagenda Utrechtse economie](#). Daarnaast harmoniseren we onze werkgeversdienstverlening in onze arbeidsmarktregio zoveel mogelijk. Werkgevers ervaren hierdoor geen hinder van verschillende voorwaarden en regelingen tussen gemeenten.

Vraagstukken en dilemma's

Het inzetten op coalities en ketensamenwerkingen vraagt iets anders van ons als gemeente. We zullen dit verder moeten verkennen hoe we hier invulling aan geven.

Het leggen van een focus op werk in specifieke sectoren kan betekenen dat dit niet altijd aansluit op de wensen en mogelijkheden van onze inwoners. Of dat we bepaalde werkgevers moeten teleurstellen, die onze inwoners wel kansen willen geven.

3. We investeren in nazorg, ondersteuning bij parttime werk en de overgang van dagbesteding naar beschut.

De overgang tussen uitkering, werk en activering of dagbesteding zorgt voor obstakels en belemmeringen voor inwoners. We willen onzekerheid wegnemen op het moment dat iemand de stap naar werk maakt, door (financiële) nazorg te bieden. Ook zoeken we naar manieren om meer inkomenszekerheid te kunnen bieden.

Speciale aandacht hebben we daarbij voor parttime werk (met aanvulling bijstand). Parttime werk heeft een waarde in zichzelf, het maakt het mogelijk om daarnaast ook aan andere leefgebieden te werken én het kan een opstap zijn naar volledige uitstroom uit de uitkering. Andere aandachtspunten zijn de overgang van dagbesteding naar beschut werk en andersom.

Vraagstukken en dilemma's

We nemen hiermee niet alle onzekerheden weg voor inwoners op het moment dat zij een volgende stap zetten. We garanderen immers geen zekerheid over een inkomen, maar ondersteunen inwoners bij de overgang naar een nieuwe situatie. De uitkomst kan daarmee nog steeds zijn dat het (nog) niet direct loont om te gaan werken.

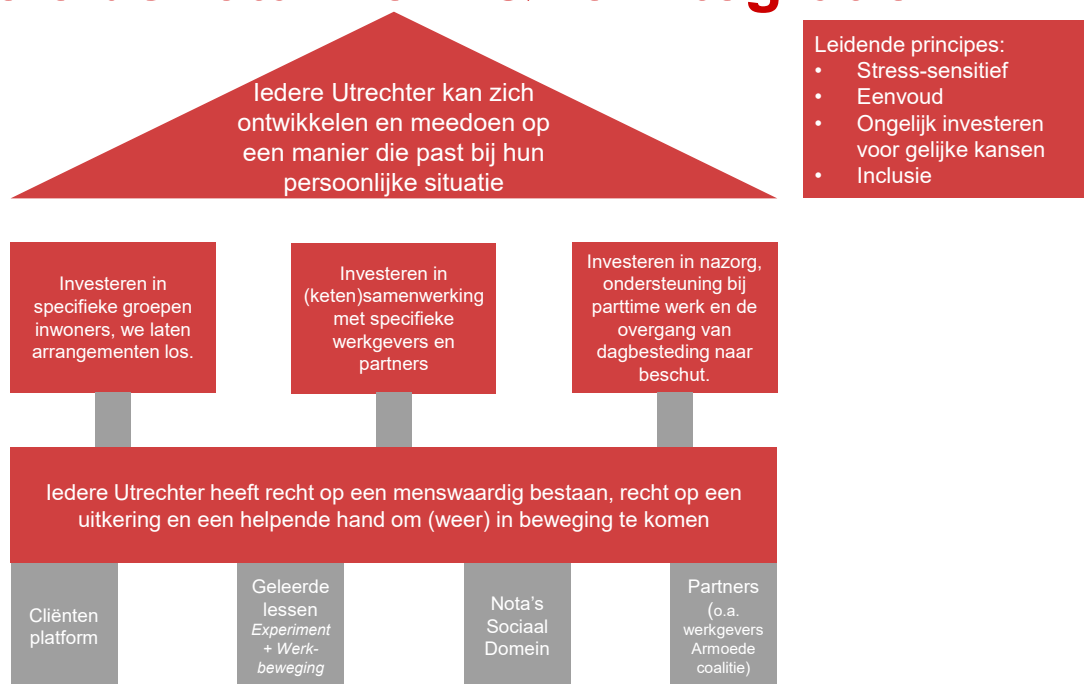
Verbinding met andere nota's

Naast de Nota werk en re-integratie komen er nog diverse andere nota's naar uw raad. Bijvoorbeeld de Nota financiële bestaanszekerheid, Nota Wet maatschappelijke ondersteuning, de Nota arbeidsmarkt en de Nota gezond 030. We zorgen ervoor dat deze nota's goed op elkaar aansluiten als het gaat om werk en re-integratie. In het bijzonder zorgen we voor een nauwe afstemming op de nota financiële bestaanszekerheid, de nota arbeidsmarkt en de ontwikkelingen rondom het programma inburgering.

Gesprek

In deze brief hebben wij een voorzet gedaan voor de contouren, bestaande uit een fundament, leidende principes en strategische lijnen, van een nieuwe nota werk en re-integratie. Die ziet u hieronder visueel weergegeven. We zijn ons er van bewust dat keuzes in waar we wel en niet op investeren, uiteindelijk ook financiële consequenties hebben. Allereerst gaan we graag met u in gesprek over de het fundament en de leidende principes uit deze brief. We gebruiken uw input voor het ontwikkelen van de nota, waarin we onze keuzes en daaruit volgende (eventuele financiële) consequenties aan u voorstellen.

Beleidsnota Werk & re-integratie

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,